

4. Over de inhoud van een codebericht mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.

REFERENTIE No.:	17897
INFORMATIEKOPIE:	z dbi, -/pl/ef/az dvb iip v a q v

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Kopie No. 13

AFDELING VERBINDINGEN

's-GRAVENHAGE, LANGE HOUTSTRAAT 28
TEL. Nos: 180309; 184000-284

ONTVANGEN CODEBERICHT

Dir./Afd.:	
Visie:	
Ag. No.:	
Dossier:	

DATUM VAN ONTVANGST:

14 november 1957

BESTEMD VOOR:

min. v. b.z. [no 5684]

DATUM VAN AFZENDING:

14 november 1957

AFKOMSTIG VAN: djakarta

PARAAF/OPM:

geheim

3. Afschriften van codeber. mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen worden vervaardigd.

gisteren ontving ik de directeuren van de kpm ril krl en mij nederland stp zij hadden instructies uit nederland om met mij voeling te houden over eventuele evacuatie problemen stp na enige gedachten wisseling bleek al spoedig eenstemmigheid te bestaan ten aanzien van de problemen die zich zullen voordoen bij een n o o d e v a c u a t i e stp indien op een gegeven ogenblik aan een dergelijke operatie behoefte zou bestaan moet het uitgesloten geacht worden deze op efficiënte en veilige wijze tot uitvoering te brengen indien wij niet zeker zijn van a de administratieve medewerking van de indonesische autoriteiten hk uitreis visa cma belastingkwesties etc slthk en b van werkelijk afdoende waarborgen tav de veiligheid van de te repatriëren nederlanders bij hun vervoer van hun woonplaatsen naar de schepen stp het is duidelijk dat indien de indonesische autoriteiten op administratief gebied niet medewerken en bv het afgeven van uitreisvisa weken traineren er geen sprake kan zijn van evacuatie op korte termijn stp

anderzijds achten wij vervoer van grote getalen vrouwen en kinderen bv van djakarta naar priok op een ogenblik waarop zich onlusten voordoen ten ene male onverantwoord indien geen afdoende beveiligingsmaatregelen getroffen stp slechts de indon reg zou hiervoor kunnen zorgen stp men zou de betrokken landgenoten anders aan de willekeur van het volk overleveren stp

wat de technische aspecten betreft met name de beschikbare hoeveelheid scheepsruimte meende het gezelschap dat het steeds op korte termijn in staat zou zijn voldoende schepen naar djakarta te dirigeren om desnoods vele duizendtallen landgenoten naar singapore over te brengen stp

het is mij uiteraard onmogelijk te voorspellen of zich op korte termijn omstandigheden zullen voordoen

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord.
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

-2-

Ref. No: 17097

Rubricering: geheim

die nood evacuatie noodzakelijk of wenselijk zullen maken stp zoals u bekend is de tweede phase van de irian actie rustig verlopen doch indien de behandeling van het ng vraagstuk in de vn op een voor indonesia onbevredigende wijze verloopt is het mogelijk te achten dat wij in de derde phase dash dat is dus na de behandeling in de vn undash hernieuwde excessen zullen beleven stp hoewel de meeste buitenlandse vertegenwoordigers hier ter stede tegenover de indonesische autoriteiten van hun afkeuring hebben doen blijken over de excessen in de eerste phase moet steeds rekening gehouden worden met ~~herkasting~~ *verbeuring* ~~over~~ verslechtering van de toestand in de derde phase stp

aangezien met aanvraag van uitreisvisa als regel vele weken gemoeid zijn is het op dit ogenblik dash indien men zulks wenselijk zou achten undash niet meer mogelijk tijdig voor grote aantallen landgenoten deze uitreisvisa te verkrijgen stp

de scheepvaartdirecteuren en ikzelf waren het er dan ook over eens dat wij op dit ogenblik niets kunnen ondernemen en dat wij geen andere keus hebben dan de gebeurtenissen van de komende weken zo kalm mogelijk af te wachten stp

bij dit alles komt dat indien het nederlandse bedrijfsleven op dit ogenblik zijn mensen ging adviseren indonesia zo spoedig mogelijk te verlaten zulks spoedigst alom bekend zou worden waardoor men enerzijds paniek zou creëren in de nederlandse gemeenschap en anderzijds de indonesiers in de kaart zou spelen door blijk te geven van een zwichten voor intimidatie stp

bij deze bespreking kwam vervolgens de vraag naar voren of er aanleiding bestond voor het bedrijfsleven om indien dash hopelijk over enige weken undash de rust weergekeerd zal zijn een *v e r s n e l d e r e p a t r i e r i n g* van vrouwen en kinderen aan te moedigen stp

sommige leden van het gezelschap waren de mening toegedaan dat de huidige nederlandse regeringspolitiek ten opzichte van ng en het streven om de nederlandse economische positie in indonesia te handhaven niet met elkaar verenigbaar zijn stp men vroeg zich dan ook af of niet binnenkort het ogenblik zou kunnen komen waarop de nederlandse regering aan het nederlandse bedrijfsleven en aan de nederlandse gemeenschap moest mededelen dat het indonesia niet langer veilig acht en dat derhalve aan iedereen die geen dringende zaken hier te lande had geadviseerd werd het land te verlaten daar immers de nederlandse regering in geval van nood

-3-

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

Ref. No: 17897

-3-

Rubricering: geheim

de veiligheid van de nederlanders niet kon waarborgen
stp

ik heb geantwoord dat ik geen instructies had
om een dergelijk advies te geven en dat ik persoonlijk
zulks op dit ogenblik in ieder geval ongewenst en
gevaarlijk acht stp

of hiertoe op een later tijdstip aanleiding zou
bestaan zal tzt onder de ogen gezien kunnen worden
mede in het licht van de te verwachten gebeurtenissen
in de komende weken stp

overigens heb ik de heren er op gewezen dat zij
hun bedrijven hier te lande uit eigen vrije wil uitoefenen
en dat derhalve ook zij verantwoordelijkheid dragen
voor hun personeel en hun gezinnen stp

de heren waren het hiermede niet oneens maar
ook zij achtten het ogenblik nog niet gekomen om
hun personeel te adviseren vrouwen en kinderen weg
te sturen mede gezien ook het feit dat zulks ook niet
uitvoerbaar is avant de eventuele demonstraties in
de komende weken stp

bij dit alles moet uiteraard ook in aanmerking
worden genomen dat een advies hetzij van de nederlandse
regering hetzij van de directies uiteindelijk naar
mij voorkomt niet anders kan leiden dan tot versnelde
liquidatie van de nederlandse economische belangen
hier te lande stp

ik stel mij voor dat wanneer men eenmaal vrouwen
en kinderen wegstuurt deze niet meer zullen willen
of kunnen terugkomen en dat de nederlandse werknemers
dan ook spoedig zullen volgen stp de bedrijfsuitoefening
zou dan spoedig gaan stagneren stp

resumerende kom ik tot de conclusie dat wij op
dit ogenblik weinig kunnen doen en dus een quo calculated
risk unquo moeten nemen stp wanneer over enige weken
de derde phase tot een einde is gekomen hk waaruit
wij wellicht lering zullen kunnen trekken slthk zou
de kwestie van eventueel versnelde repatriering in
alle rust dash aannemende dat die dan zal zijn terug
gekeerd undash onder de ogen gezien kunnen worden stp

hasselman duizend negenenveertig

4. Over de inhoud van een codebericht mag niet met verwa-
naar dat bericht per telefoon worden gesproken.

3. Afschriften van codeber. mogen uitsluitend
door de afdeling Verbindingen worden vervaardigd.

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord.
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.